

Forkortelser:					
Revisionsdirektoratet:	RD	Økonomiforvaltningen:	ØKF	Børne- og Ungdomsforvaltningen:	BUF
Københavns Kommune:	KK	Økonomiudvalget:	ØU		

A. Revisionsbemærkninger

Juni 2007	Revisionsbemærkning 1: Retningslinier for brug af lønsystemet, side 30
RD finder det beklageligt, at ØKF fortsat ikke har udarbejdet generelle retningslinier for anvendelsen af KMD-lønsystemet, herunder især for tilrettelæggelsen af interne kontroller som foreskrevet i Kasse- og Regnskabsregulativets rammebilag.	
September 2007	ØKFs kommentar (KK KS: Birger Høg)
Efter indarbejdelse af særlige henvisninger til specifikke løn- og personaleadministrative opgaver i forvaltningerne vil de 'Generelle rammer for interne kontroller og ledelsestilsyn i forbindelse med lønadministration' blive udsendt november 2007. Det skal bemærkes, at forvaltningerne har ansvar for de interne kontroller og forestår den konkrete tilrettelæggelse af forretningsgange.	
November 2007	Revisionsudvalgets bemærkning, ØUs betænkning, side 6:
Revisionsudvalget finder det stærkt beklageligt, at Økonomiudvalget ikke har draget omsorg for, at Økonomiforvaltningen har levet op til gældende krav om udarbejdelse af retningslinier for kommunens interne kontrol på et risikofyldt og udgiftstungt område.	
Januar 2008	ØKFs Opfølgning af aktiviteten
Generelle retningslinjer version 2 er udsendt til forvaltningerne. Der sker meget på området, herunder nye systemer, nye arbejdsgange og ændrede snitflader. Koncernservice har i februar 2008 igangsat en proces, der i samarbejde med forvaltningerne, bevirker at der sker en løbende udvikling af retningslinjerne, således at de kontinuerligt udvikles sammen med systemer, arbejdsgange og snitflader, og understøtter ensartede processer på tværs af kommunen.	

Juni 2007	Revisionsbemærkning 2: Ledelsens erklæring, side 39
RD skal udtale kritik af, at ledelsens erklæring om regnskabet fuldstændighed blev modtaget på et tidspunkt, hvor det for revisor ikke har været muligt at foretage de nødvendige supplerende revisionshandlinger.	
September 2007	ØKFs kommentar (LS: Kasper)
ØKF tager RDs bemærkning til efterretning, idet det samtidig bemærkes, at RD forventede at forvaltningen eksplicit bekræftede en række forhold omkring afstemning mellem lønsystem og KØR, samt anvendelsen af statuskonti. Disse forhold krævede en yderligere undersøgelse i forvaltningen som førte til at regnskaberklæringen først kunne fremsendes d. 20. juni 2007.	
Januar 2008	ØKFs Opfølgning af aktiviteten
Opfølgning behøves ikke.	

Juni 2007	Revisionsbemærkning 3: Regnskabsforklaringer, side 46
RD finder det påkrævet, at styringen af barselsfondens udgifter tilrettelægges mere effektivt, så der ikke efter oktober prognosen og kun ca. 3 måneder inden regnskabsårets afslutning kan fremkomme et så væsentligt merforbrug, uden at ØKF har kunnet forudse dette.	
September 2007	ØKFs kommentar (CFHR: Lene Nielsen)
ØKF er enig i bemærkningen. ØKF vil tage kontakt til staten for at lære, hvordan staten opererer med en 3 måneders frist for refusionsandragender.	
Børne- og Ungdomsforvaltningen (BUF) kan ikke ændre regnskabsprincip ved afregning med Barselsfonden. Dette er heller ikke tilfældet. BUF har derimod valgt at udnytte den eksisterende mulighed for at få acontoafregning i forhold til det pågældende regnskabsår. En sådan ændring fra kommunens største forvaltning har selvfølgelig store konsekvenser for trækket på Barselsfonden i det pågældende regnskabsår. Dette modsvares af et tilsvarende mindreforbrug det kommende år. ØKF er enig i, at det er uhensigtsmæssigt, at der kan optræde store forskelle mellem budgetteringen og det faktiske forbrug. Den nuværende ordning giver ingen sikkerhed for, at prognosen fra 3.kvartal er retvisende i forhold til hele året, da mere end 80 % af ansøgningerne meget vel kan komme i det sidste kvartal, og hvor anmodningerne om refusion kan være 2-3 år gamle, da der ikke er begrænsninger over for fremsendelse af refusionsanmodninger.	
Januar 2008	ØKFs Opfølgning af aktiviteten

ØKF har haft kontakt til Statens Barselsfond omkring frister for ansøgninger om refusion. Staten har siden 12.12.2006 følgende tidsfrister for indsendelse af ansøgninger:

Ansøgning om refusion skal indsendes af institutionen til Økonomistyrelsen senest 2 måneder efter udløb af det kvartal, hvor den lønnede del af den pågældendes orlovsperiode er udløbet.

Kan det endelige krav på refusion ikke opgøres, skal ansøgning om et skønnet beløb indberettes inden for fristen i stk. 1. Krav på regulering af tidligere søgt refusion skal indberettes senest 14 måneder efter udløbet af det kvartal, reguleringen vedrører.

Med henblik på at få tilsvarende retningslinier indarbejdet i Københavns Kommunes Barselsfond påregner Økonomiforvaltningen at forelægge nye retningslinier politisk i efteråret 2008. Disse skal sikre en bedre styring af fonden, endvidere vil Økonomiforvaltningen ligeledes på linie med den statslige ordning overveje kompensationsgraden.

Disse stramninger er allerede varslet over for forvaltningerne i indkaldelsescirkulæret, som blev godkendt af Økonomiudvalget d. 5. februar 2008.

Juni 2007	Revisionsbemærkning 4: Regnskabsforklaringer, side 46
RD finder det utilfredsstillende, at regnskabsforklaringerne er uklare som følge af flere budget- og bogføringsfejl herunder, at der ikke som foreskrevet i kommunes Regnskabsdirektivet er oplyst om forskydninger i likviditeten.	
September 2007	ØKFs kommentar (CFØ: Søren W. Rasmussen)
Det fremgår af regnskabsdirektivet, at regnskabsforklaringerne skal være korte og præcise. ØKF bemærker, at Borgerrepræsentationen har indskærpet over for udvalgene, at udgifter og indtægter skal placeres på de korrekte funktioner, og at udvalgene skal sikre, at budgettet er placeret korrekt inden for bevillingerne, således at bevillingerne afspejler årets forventede forbrug. Dette skal minimere antallet af budget- og bogføringsfejl. Forskydninger i likviditeten er beskrevet i ledelsesberetningen, i det omkostningsbaserede regnskab samt i bilag 4 til indstillingen vedr. regnskab 2006 (BR 220/07).	
Januar 2008	ØKFs Opfølgning af aktiviteten
Opfølgning behøves ikke.	

Juni 2007	Revisionsbemærkning 5: Vederlag til BR-medlemmer, side 48
------------------	--

Revisionsdirektoratet finder det beklageligt, at Økonomiforvaltningen ikke har ajourført den skriftlige forretningsgang for udbetaling af vederlag til medlemmer af Borgerrepræsentationen, herunder har tilrettelagt en kontrol med korrekt anvendelse af satser og udbetaling af vederlag. Det foreslås, at forretningsgangen præciserer opgave- og ansvarsfordelingen mellem Borgerrepræsentationens Sekretariat, Center for HR og Center for Koncernservice, herunder ansvaret for at gældende bestemmelser implementeres i sagsbehandlingen. Endvidere bør der etableres en intern kontrol til sikring af korrekt beregning af vederlagssatser.	
September 2007	ØKFs kommentar (BR.Sekr.: Hans Christian Holdt)
ØKF forventer, at nye forretningsgange vil være fastlagt skriftligt inden udgangen af ultimo 2007.	
Januar 2008	ØKFs Opfølgning af aktiviteten
Borgerrepræsentationen har den 13. december 2007 godkendt de nye retningslinjer for udbetaling af erstatning for tabt arbejdsfortjeneste til medlemmer af Borgerrepræsentationen (BR 630/07).	

Juni 2007	Revisionsbemærkning 6: Aftaler om tjenesteydelser, side 61
RD finder det beklageligt, at bestemmelserne om EU-udbud ikke har været overholdt i et tilfælde om konsulentbistand. Det foreslås, at den interne kontrol tilrettelægges, så det sikres, at aftaler om tjenesteydelser over EU's tærskelværdi behandles i overensstemmelse med gældende regler.	
September 2007	ØKFs kommentar (CFØ: Mads Grønval, KK KS: Oskar Kovacs)
Det er en ledelsesmæssig opgave, at sikre at aftaler om tjenesteydelser behandles efter gældende regler, herunder overholdelse af EU's udbudsregler. ØKF vil i forbindelse med, at rammebilaget om intern kontrol træder i kraft, jf. pkt. 6.1 d, indskærpe over for forvaltningerne, at aftaler om tjenesteydelser skal behandles efter gældende regler.	
Januar 2008	ØKFs Opfølgning af aktiviteten

Økonomiudvalget godkendte på mødet den 11. september revideret rammebilag om intern kontrol. Det fremgår af rammebilaget, at ledelsen skal sikre, at der indføres et kontrolsystem, der blandt andet sikre, at lovgivning og kommunale bestemmelser overholdes. Rammebilaget indgår i Københavns Kommunes Budget- og regnskabshåndbog.

Juni 2007	Revisionsbemærkning 7: KKs generelle økonomistyring, side 67
RD finder det utilfredsstillende, at ØU medio juni 2007 ikke har modtaget en opfølgning på særberetningen om kommunens generelle økonomistyring.	
September 2007	ØKFs kommentar (CFØ: Mads Grønval)
<p>I særberetningen til Borgerrepræsentationen om "Københavns Kommunes generelle økonomistyring" vurderer Revisionsdirektoratet, at den generelle økonomistyring i kommunen ligger på et tilfredsstillende niveau, men at der på en række områder er behov for øget fokus på grund af mindre svagheder i økonomistyringen.</p> <p>RD fremhævede i den forbindelse en række synspunkter, som er væsentlige at inddrage i arbejdet med kommunens fremtidige økonomistyring. Der er bl.a. behov for:</p> <ul style="list-style-type: none">• at modernisere kommunens tilrettelæggelse af intern kontrol,• at sikre sammenhæng mellem budgetoplysninger og regnskabsoplysninger,• at der sættes fokus på IT-understøttelse af ledelsesinformationssystemer og rapporteringsmuligheder. <p>Økonomichefkredsen har i foråret 2007 drøftet, hvordan behovet for at styrke økonomistyringen i Københavns Kommune bedst kan imødekommes. Herunder også RDs anbefalinger.</p> <p>ØU fik den 12. juni 2007 en status på Økonomichefkredsens drøftelser og på de tværgående indsatsområder, der er forankret i Økonomichefkredsen, og som</p>	

skal medvirke til at forbedre kommunens økonomistyring.

ØKF vil løbende orientere ØU om status på de tværgående indsatsområder.

Tværgående indsatsområder

Nedenfor er de tværgående indsatsområder og den videre proces nærmere beskrevet.

1. Styrke kommunens interne kontrol

Revisionsopgaven i Københavns Kommune udbydes med virkning fra 2009, og i forbindelse med det forberedende arbejde med udbuddet af revisionsopgaven skal det afklares, om der skal etableres en intern revision.

Intern revision kan understøtte god og effektiv økonomistyring i kommunen ved at kontrollere, at forvaltningerne har etableret hensigtsmæssige og betryggende interne kontrolforanstaltninger og ved at kvalitetssikre, at der i de enkelte forvaltninger løbende tilvejebringes relevant og pålideligt ledelsesinformation, der muliggør en hurtig og kvalificeret indgriben i tilfælde af, at væsentlige budgetafvigelse identificeres.

Modeller for styrkelse af den interne kontrol forelægges politisk i efteråret 2007.

2. Implementering af Budgetmodul

Økonomichefkredsen har i foråret 2007 drøftet implementeringen af et nyt budgetmodul. Der er i 2. halvår af 2007 igangsat en proces med henblik på at implementere et budgetmodul. Et budgetmodul skal sikre en bedre understøttelse af budgetprocessen og vil være et værktøj, der vil kunne afhjælpe en del af de nuværende problemer. Målet med budgetmodulet er at få et fælles budgetværktøj, der er integreret med kommunens økonomistyring og som forvaltningerne både centralt og decentralt føler understøtter deres budgetproces.

Selve systemet skal være karakteriseret ved 1) Understøtte kommunens styringsbehov herunder den ny budgetmodel, hvilket bl.a. omfatter registrering og frembringelse af budgettets data dvs. bevillinger, aktiviteter og priser samt at systemet kan understøtte omkostningsbaserede budgetter, 2) Brugervenlighed, 3) Mulighed for både top-down og bottom-up budgetlægning, 4) Mulighed for langsigtet planlægning – rulning fra år til år, 5) Mulighed for service- og anlægsudgiftsopgørelse Opsamling af data fra andre fagsystemer, 6) Gode rapporterings- og analysemuligheder og 7) Workflow skal understøtte arbejdsprocessen

Budgetmodulet vil give fordele i form af bl.a. bedre arbejdsgange, færre fejlmuligheder og bedre styring af kommunens budget bl.a. som led i arbejdet med den ny budgetmodel. Forvaltningerne vil ligeledes opleve lettere arbejdsgange omkring budgettering og opfølgning, færre fejl og større sikkerhed omkring budgetterne samt en fælles registreringsramme omkring den ny budgetmodel.

Finansieringen indgår i budgetforhandlingerne for 2008, og såfremt der tilvejebringes finansiering påtænkes budgetmodulet anvendt i budgetlægningen for 2009.

3. Afbureaukratisering og regelforenklning

Klare og enkle regler og styringsprincipper er centralt i en god og sikker økonomistyring. Klare regler og styringsprincipper synliggør bl.a., hvem der har budgetansvaret, og hvem der træffer de omkostningsudløsende aktiviteter, men fungerer også som pejlemærke for, hvad der måles på og styres efter. Det er derfor vigtigt at undgå unødigt detaljstyring og dokumentationskrav, som ikke indeholder nyttig og relevant styringsinformation.

I forbindelse med arbejdet "Det vigtigste job i byen" er der sat fokus på afbureaukratisering og regelforenklning. Forvaltningernes og institutionernes forslag hertil indgår i budgetforhandlingerne for 2008.

4. Fælles uddannelse for økonomimedarbejdere på tværs af forvaltningerne

God og sikker økonomistyring forudsætter, at økonomimedarbejdere i forvaltningerne og institutionerne har de rigtige kompetencer, den nødvendige viden om budget og regnskab og adgang til systemer, der virker.

Et fælles uddannelsesforløb for økonomimedarbejdere i Københavns Kommune vil bl.a. bidrage til at:

- give økonomimedarbejderne i forvaltningerne og institutionerne et væsentligt videns- og kompetenceløft
- styrke økonomistyringen i forvaltningerne
- øge mulighederne for at tiltrække nye medarbejdere til økonomistillinger i kommunen

Målgruppen omfatter centralt og lokalt placerede økonomimedarbejdere, som arbejder med budget, regnskab, planlægning og analyseopgaver.

En fælles uddannelse af økonomimedarbejdere indgår i budgetforhandlingerne for 2008 som et forslag i arbejdet "Det vigtigste job i byen".

5. Styrket IT-understøttelse af ledelsesinformation

God ledelsesinformation er i stand til på et tidligt tidspunkt at opfange og videreformidler ændringer og ubalancer, som har indvirkning på budgetoverholdelse og aktivitetsforudsætninger. God ledelsesinformation indebærer endvidere aktiv stillingstagen til, hvilke styringsdata og indikatorer, som skal indgå i ledelsesinformation, og at den kommunikeres på en enkelt og præcis måde.

Koncernservice har blandt andet fået til opgave at etablere en fælles IT-plattform og data med henblik på skabe aktuel, ensartet og systematisk rapportering af tværgående ledelsesinformation.

Første skridt på vejen er en kortlægning af forvaltningernes ønsker og krav til tværgående ledelsesinformation.	
Resultater og anbefalinger foreligger i 2. halvår af 2007, og herefter udarbejdes en tidsplan for systemanskaffelse og implementering.	
November 2007	Revisionsudvalgets bemærkning, ØUs betænkning, side 6
Revisionsudvalget understreger betydningen af, at realiseringen af særberetningens anbefalinger bliver gennemført snarest muligt.	
Januar 2008	ØKFs Opfølgning af aktiviteten
Borgerrepræsentationen vedtog i forbindelse med behandlingen af budget 2008 at iværksætte en række tværgående initiativer til forbedring af kommunens grundlæggende økonomistyring.	
<p>1. Styrke kommunens interne kontrol</p> <p>Borgerrepræsentationen traf den 21. februar beslutning om, at der pr.1. januar 2009 etableres en intern revision i Københavns Kommune. Den interne revision placeres direkte under Borgerrepræsentationen. Etableringen af den interne revision har til formål at sikre en mere systematisk intern kontrol med kommunens økonomistyring og regnskabsfunktion med henblik på at reducere risikoen for fejl og mangler, samt bistå den eksterne revisor, der med virkning fra 1. januar 2009 får det fulde ansvar for revisionen af kommunens årsregnskab . Den interne revision vil bl.a. få til opgave, at bistå den eksterne revision i dennes varetagelse af den lovpligtige revision, understøtte god og effektiv økonomistyring i kommunen, samt yde rådgivning og assistance til forvaltningerne inden for økonomistyring og revision. Med henblik på at sikre den interne revision tilstrækkelig robusthed og faglig kompetence til at varetage sine opgaver, etableres den med 11 årsværk eksklusiv revisionschefen. Revisionschefen forventes at have relevant faglig uddannelse, kompetencer og erfaringer for at kunne bestride en stilling som chef for den interne revision i København Kommune. Revisionschefen vil selv skulle ansætte og afskedige medarbejdere i den interne revision. Stillingen som revisionschef forventes opslået medium marts 2008 med henblik på besættelse af stillingen juli/august 2008. I tilknytning hertil er der nedsat et ansættelsesudvalg.</p>	
<p>2. Implementering af et budgetmodul</p> <p>I forbindelse med vedtagelsen af budget 2008 blev der afsat midler til etablering og drift af et fælles budgetmodul. Implementeringen af budgetmodulet skal ses i sammenhæng med implementeringen af et fælles ledelsesinformationssystem(LIS).</p> <p>Ultimo februar er Oracle valgt som leverandør af budgetmodul og fælles ledelsesinformationssystem.</p>	

Der vil hurtigst muligt blive igangsat et pilotprojekt, hvor budgetmodulet implementeres og testes i den centrale budgetproces samt på et centralt niveau i SUF og SOF, dvs. fra de centrale budgetkontorer og ud på et ældrekontor og et lokalcenter. Pilotprojektet vil givetvis kunne igangsættes omkring den 1. juni efter en planlægningsfase på omkring 2 måneder.

3. Afbureaukratisering og regelforenkling

Som led i *Det vigtigste job i byen* som blev vedtaget i Økonomiudvalget den 4. september 2007 og indgik som en del af Budget 2008, blev der sat fokus på bedre arbejdsforhold og medarbejdertrivsel. En vigtig del af *Det vigtigste job i byen* bestod i at afbureaukratisere kommunen og fjerne besværlige og overflødige regler, som øger den administrative byrde og besværliggøre dagligdagen for tusinder af kommunens ansatte. I indstillingen indgik 16 konkrete afbureaukratiseringsindsatser, som hver især adresserede en række bureaukrati-problemerne, der var identificeret på baggrund af interviews med medarbejdere og ledere i forvaltningernes centrale og decentrale enheder.

Den 1. april 2008 planlægges forelagt indstilling for Økonomiudvalget med nye forslag til konkrete indsatser, som målrettet løser nogle af de problemer, som af kommunens medarbejdere er blevet identificeret som særlige problematiske. Indstillingen vil indeholde igangværende og kommende indsatser, som er målrettet udvalgte faggrupper i kommunen. Det drejer sig om følgende faggrupper: Pædagoger og ledere på daginstitutioner og lærer på skolerne, SOSU assistenter og hjemmehjælpere, sagsbehandlere i jobcentrene og sagsbehandlerne i socialcentrene. Økonomiforvaltningen har valgt at fokusere på disse faggrupper i indstillingen, idet tidligere undersøgelser har vist, at netop disse faggruppers arbejde er præget af stigende krav om registreringer og dokumentation, med forringet arbejds glæde og dårligere borgerbetjening som følge.

I samme anledning vil der foreligge en status for arbejdet med implementering af de 16 afbureaukratiseringsforslag.

4. Fælles uddannelse for økonomimedarbejdere på tværs af forvaltningerne

I forbindelse med vedtagelsen af budget 2008 blev der afsat 2,5 mill. kr. i 2008 og 2,0 mill. kr. i 2009 og frem til etablering af en fælles uddannelse af økonomimedarbejdere i Københavns Kommune.

Der blev i efteråret 2007 nedsat en arbejdsgruppe med repræsentanter fra hver forvaltning samt Koncernservice til at gennemføre etableringen af en fælles uddannelse for kommunens økonomimedarbejdere. Arbejdsgruppen har med ekstern bistand fra KR Rådgivning udarbejdet et kursuskatalog bestående af 30 forskellige kurser. Kataloget er godkendt af kredsen af Økonomichefer. Der åbnes for tilmelding til kurserne den 3. marts, og de første femten kurser afholdes i april-juni. Der åbnes for det fulde udbud af alle kurser fra august.

Sideløbende med udarbejdelsen af kursuskataloget, har arbejdsgruppen rekrutteret interne undervisere. Rekrutteringen er sket dels ved annoncering og dels ved direkte opfordringer til udvalgte medarbejdere. Der afholdes opstartsmøde for alle undervisere den 6. marts.

Endelig har arbejdsgruppen en løbende dialog med Koncernservice om administration og udvikling af et udvidet IT-modul til den fælles uddannelse. Det forventes, at disse aftaler vil falde på plads inden udgangen af marts.

5. Styrket IT-understøttelse af ledelsesinformation

I forbindelse med vedtagelsen af budget 2008 er der afsat 11 mio. kr. til fælles ledelsesinformation, hvorfra der kan trækkes fælleskommunale data om f.eks. økonomi og personale.

Der er igangsat 4 parallelle projekter. I de tre af projekterne er der en kortlægning af hvilke behov der er for ledelsesinformation på de tre hovedområder.

- Økonomi
- Personale
- Sygefravær

I det fjerde projekt bliver IT-understøttelsen af systemet opbygget.

De 4 projekter starter alle med en foranalyse. Foranalysen skal kortlægge hvilke behov, der er for ledelsesinformation på de tre hovedområder, samt undersøge om der allerede eksisterer nogle velfungerende systemer i forvaltningerne, der med fordel kan anvendes i det fælles LIS i Københavns Kommune (best-practice).

Det vil i høj grad være brugerne i forvaltningerne, der definerer hvilke informationer, der skal kunne trækkes ud af det fælles LIS, idet det er vigtigt at sikre et fremtidigt ejerskab og anvendelse af det fælles LIS.

Status på delprojekterne primo januar 2008 er følgende:

Delprojekt 1: 'Etablering af et fælles fraværssystem'.

Foranalysen, som er afsluttet, opstiller 3 scenarier for etablering af fælles fraværssystem. I projektfase 2A undersøges det ene scenarie (KMD's OPUS OVERBLIK Fravær), samtidig med at der fastlægges begreber, definitioner og standardrapporter for det fremtidige system.

Fase 2A afrapporteres primo februar.

Delprojekt 2: 'Etablering af en IT-plattform til Fælles LIS'.

Foranalysen i projektet er afsluttet. I foranalysen er der udarbejdet en kravspecifikation til systemet der er udsendt til de potentielle leverandører.

Ultimo februar måned vil der være foretaget et systemvalg til det Fælles LIS i KK.

Delprojekt 3: "Etablering af fælles økonomiledelsesinformationssystem".

Foranalysen i projektet er afsluttet. I foranalysen er der opstillet anbefalinger for det videre forløb omkring opbygning af fælles økonomiledelsesinformationssystem. D. 22. januar d.å. er der afrapportering til Den Interne Koordinationsgruppe.

Delprojekt 4: 'Etablering af et fælles LIS-HR system'.

Projektet bliver igangsat i løbet af foråret 2008.

B. Revisionens anbefalinger

Juni 2007	Revisionens anbefaling 1: Øget informationsværdien, side 16
<p>Med henblik på at øge informationsværdien i kommunens årsregnskab anbefaler RD, at der sker en udbygning af noter til såvel resultatopgørelsen som balancen.</p> <p>RD skal endvidere anbefale, at der på tilsvarende måde som efter årsregnskabsloven afgives en ledelsespåtegning. Ledelsespåtegningen er udtryk for, at de ansvarlige parter anerkender ansvaret for aflæggelsen af et retvisende årsregnskab under hensyn til kravene i Indenrigs- og Sundhedsministeriets Budget- og Regnskabssystem – samt at alle relevante og væsentlige oplysninger indgår i årsregnskabet. RD kan til inspiration henvise til Foreningen af Statsautoriserede revisorerers publikation Nye årsrapporter i kommunerne inkl. Årsrapportmodel – Et debatoplæg – Februar 2007.</p>	
September 2007	ØKFs kommentar (CFØ: Kasper Striegler Mortensen og LS: Steen Balslev og Kasper A. Schmidt)
<p>ØKF er enig i, at der bør ske en udbygning og forbedring af antallet af noter til resultatopgørelsen og balancen. Arbejdet er igangsat.</p>	
Januar 2008	ØKFs Opfølgning af aktiviteten
<p>Økonomiforvaltningen vil i regnskab 2007 aflægge en årsrapport med udgangspunkt i FSR-publikationen. Som følge heraf vil informationsværdien af noterne øges og regnskabet vil indeholde en ledelsespåtegning, underskrevet af borgmestrene og de administrerende direktører.</p>	

Juni 2007	Revisionens anbefaling 2: Obligatoriske oversigter, side 17
<p>Det henstilles, at samtlige de obligatoriske oversigter til regnskabet sendes til Revisionsdirektoratet, så disse kan indgå i revisionen.</p>	
September 2007	ØKFs kommentar (CFØ: Kasper Striegler Mortensen)
<p>ØKF er enig i, at samtlige obligatoriske oversigter skal indgå i regnskabet, og at disse bør fremsendes til RD sammen med det øvrige regnskab. ØKF sørger for at det sker fremadrettet, startende med regnskab 2007.</p>	
Januar 2008	ØKFs Opfølgning af aktiviteten
<p>Opfølgning behøves ikke, jf. anbefaling 1.</p>	

Juni 2007	Revisionens anbefaling 3: Balanceposter, side 25
RD anbefaler, at Økonomiforvaltningen foretager en opfølgning af, at der sker en afklaring af de forhold, der er omtalt i KMD's regnskabsnotater. Endvidere henstilles det, at de resterende afstemninger/specifikationer af balancekonti, som ØKF skal udarbejde, forelægges RD, samt at der sker en afklaring og korrektion af konstaterede differencer.	
September 2007	ØKFs kommentar (KK KS: Birger Høg)
Nogle af nævnte forhold vedrører forhold fra Accenture-tiden. Disse bliver behandlet og opløst i forbindelse med Accenture-oprydningsprojektet. KMD har oplyst, at de forhold, der er nævnt i regnskabsrapporten, og som KMD har ansvaret for, er udredt/opløst. Som nævnt tidligere gennemfører KMD Lønservice i løbet af september 2007 en ekstern gennemgang og vurdering af kvalitet og aktualitet af KMD Lønservice's regnskabsmæssige arbejde. ØKF vil sikre, at de forhold, kommunen har ansvar for og som udestår, bliver specificeret/afstemt.	
Januar 2008	ØKFs Opfølgning af aktiviteten
Statuskonti på lønanvisningsorganisationsnummer 11750 vil foreligge specificeret og afstemt af KMD til årsregnskabet.	

Juni 2007	Revisionens anbefaling 4: Oprydning efter Accenture, side 31
RD anbefaler, at ØKF medvirker til at sikre, at KMD-lønssystemet leverer et hensigtsmæssigt grundlag til brug for forvaltningernes opfølgning af, at berettigede dagpengerefusioner tilgår kommunen.	
I de generelle retningslinier for anvendelse af KMD-lønssystemet bør indarbejdes, at der som led i den interne kontrol skal foretages en opfølgning af, at forvaltningerne modtager de berettigede dagpengerefusioner. Derved kommunikeres der en ensartet opfølgning metode.	
September 2007	ØKFs kommentar (KK KS: Birger Høg)
Vilkår og procedurer for KMD's håndtering af kommunens indtægter fra dagpengerefusioner foreligger. Der foreligger procedurer og værktøjer til forvaltningernes indhentning af refusioner. KMD's opgaver og ansvar angående dette er udelukkende procesunderstøttende. Det er forvaltningens personalemedarbejders registrering af refusionsberettiget fravær i vagtplanssystemet, der initierer refusionsprocessen, og det er forvaltningens personalemedarbejders kontering af de modtagne refusioner i lønssystemet med deraf følgende korrekt bogføring i KØR, der afslutter den. De procesmæssige opgave- og ansvarsskift mellem KMD og forvaltningerne afhænger af det konkrete forløb med indhentning af medarbejderens bekræftelse/underskrift.	

ØKF har konstateret, at ikke alle forvaltninger har implementeret den afsluttende proces med at kontere modtagne refusioner i lønsystemet. Nogle forvaltninger bogfører direkte i KØR.

Det er ØKFs opfattelse, at de foreliggende procedurer og værktøjer ikke er optimale. Der forekommer forsinkelser i processen, så fristen for fremsættelse af krav overskrides, og refusionskrav dermed afvises. Disse overskridelser hidrører væsentligst fra, at indhentning af medarbejderens underskrift på refusionskravet er tidrøvende med rykkerprocedurer. Dokumentationskravene for refusion er blevet ændret. Det er nu muligt ved anvendelse af en virk.dk-procedure at udelade indhentningen af medarbejderens underskrift. Muligheden for at indføre denne nye proces i kommunen vurderes. Den forventes at ville kunne indebære en væsentlig smidigere proces og en reduktion af tabte potentielle refusioner. Dataproblemer med identifikation/kompatibilitet mellem virk.dk og kommunen som følge af, at kommunen er syv virksomheder i virksomheden, forhindrer en umiddelbar implementering. Mulige løsninger af dette vurderes pt. Det er endvidere ØKFs opfattelse, at det vil være hensigtsmæssigt, at grundlaget for den enkelte institutions opfølgning af, at de fremsatte refusionskrav honoreres, forbedres i form af automatiske advis-lister og i form af en dertil hørende smidigere proces for kontering i lønsystemet af de modtagne refusioner. I dag er institutionens/forvaltningens opfølgningsgrundlag egne registreringer af fremsatte refusionskrav. Kommunen har rejst spørgsmålet overfor KMD. Der er pt. ikke systemmæssigt grundlag hos KMD for løbende at ajourføre og rapportere en sådan advis-liste. Der er ikke konkrete planer for en forbedring på dette område.

Det er sammenfattende ØKFs vurdering, at indførelse af en procedure uden indhentning af medarbejderens underskrift vil være det enkelt-tiltag, der økonomisk og administrationsmæssigt vil have den største effekt. Koncernservice arbejder videre med de nævnte to og andre forbedringsområder.

Januar 2008	ØKFs Opfølgning af aktiviteten
--------------------	---------------------------------------

Der er tidligere omtalt en omlægning af refusionsindhentningen til nye systemer (KMD og Virk.dk) med dertil hørende procedurer. Implementeringen heraf er planlagt afsluttet i alle forvaltninger ultimo februar 08.

Juni 2007	Revisionens anbefaling 5: Oprydning efter Accenture, side 31
------------------	---

RD henstiller, at de bebudede vilkår og procedurer for KMD's håndtering af kommunens indtægter samt, at den bebudede handlingsplan for styring og opfølgning af KMD's opgaver med lønanvisningen udarbejdes.

September 2007	ØKFs kommentar (KK KS: Birger Høg)
-----------------------	---

Der er etableret et særligt driftssamarbejdsforum mellem KMD Lønsservice og ØKF. Dette forum har blandt andet som opgave at færdiggøre en checkliste for

KMD's rapportering og ØKF's opfølgning. Det omfatter blandt andet fastsættelse af omfang og indhold af rapportering ved årsregnskabsafslutning og ved halvårs- og kvartalsregnskabsafslutning vedrørende organisationsnumrene 11750 og 11050, samt tidsplanskoordinering til kommunens årskalenderen. Handlingsplanen/årskalenderen vil foreligge november 2007.

Med hensyn til vilkår og procedurer for KMD's håndtering af kommunens indtægter (og udgifter): Hvad angår refusioner henvises til tidligere kommentarer om, at processer er etablerede og at KMD i øvrigt ikke på vegne kommunen foretager økonomiske dispositioner, men udelukkende leverer it-systemer og administrativt arbejde. Hvad angår pensionsrefusioner mellem kommunen på den ene side og staten, regioner og andre på den anden side er KMD Pensionsteam og kommunen i løbet af 2006/primus 2007 kommet ajour, således at der pt. ikke er andre udeståender end det tidligere nævnte vedr. lærerpensioner som følge af, at 2006-rapporteringen fra BUF endnu ikke foreligger. Det er ØKFs opfattelse, at der i KMD Pensionsteam er kompetence og procedurer til varetagelse af disse refusionsopgaver. ØKF er opmærksom på, at KMD Pensionsteam som følge af, at der for nogle er tale om tidligere KK-medarbejdere, i et vist omfang i praksis udøver kvalitetskontrol af eksempelvis de omtalte rapporteringer fra BUF. Denne kontrol er KMD ikke kontraktligt forpligtet til at have kompetence til at varetage. ØKF vil drøfte med KMD en øget skriftlig dokumentation af KMD's forretningsgange på dette område.

Januar 2008

ØKFs Opfølgning af aktiviteten

Det er aftalt, at KMDs rapportering i forbindelse med årsregnskab 2007 er en afstemning og specifikation for kontiene i organisationsnr 11750 og 11050 (i lighed med 2006). Det er aftalt, at KMD udarbejder tilsvarende ved halvåret. For den løbende drift foreligger der KMD-udarbejdede kalenderfaste procedurer for ansvarsskiftene mellem KMD og forvaltningerne for den månedsvise cyklus med rettelse af fejllister/fejlpoteringer fra lønsystemet. ØKF har ikke til hensigt at monitorere de rent KMD-interne forretningsgange.

Juni 2007

Revisionens anbefaling 6: Sikring af dokumentation og opgørelser, side 31

RD henstiller, at ØKF som ansvarlig for opgørelse af tilskud til lærerpensioner fra staten sikrer dokumentation af, at Børne- og Ungdomsforvaltningen implementerer et grundlag for at overholde aftalen fra 1992 om pensionsforpligtelse på folkeskoleområdet.

Erklæringerne på opgørelserne vedrørende lærerpensioner indeholder et forbehold. Begrundelsen for dette er, at der mangler dokumentation for implemente-

ring i Børne- og Ungdomsforvaltningen af Aftalen af 26. marts 1992 mellem Finansministeriet, Kommunernes Landsforening, KK og Frederiksberg Kommune om den fremtidige pensionsforpligtelse på folkeskoleområdet, som blev indgået i tilknytning til Aftale af 23. marts 1992 mellem Finansministeren og de kommunale organisationer i tilslutning til aftale med Lærernes Centralorganisation og Københavns Lærerforening om folkeskolen. Der har dermed ikke kunnet opnås høj grad af sikkerhed for fuldstændigheden af indbetalte pensionsbidrag i forbindelse med orlov mv.

ØKF er ansvarlig for opgørelserne til staten og bør sikre dokumentation af, at Børne- og Ungdomsforvaltningens implementerer et grundlag for at overholde aftalen fra 1992 om pensionsforpligtelse på folkeskoleområdet.

September 2007	ØKFs kommentar (KK KS: Birger Høg)
-----------------------	---

ØKF vil følge op overfor BUF, jf. det tidligere i afsnit 3.4 anførte om dette.

Til og med 2005 har BUF til KMD Lønservice leveret en fortegnelse - med sideløbende beløbsoverførsel - over pensionsbidrag i forbindelse med frikøb af medarbejdere, medarbejdere på flexjob mv. På dette grundlag har KMD Lønservice afregnet de relevante beløb til Personalestyrelsen for de tjenestemænd, for hvilke Personalestyrelsen skal finansiere de fremtidige pensionsudbetalinger. Aftalen er således implementeret i den forstand, at BUF har rapporteret vedr. de tjenestemænd, der er omfattet af Aftalen af 23. marts 1992, og kommunen har - ved KMD Lønservice - i henhold til aftalen afregnet bidrag til Personalestyrelsen til dækning af styrelsens fremtidige finansiering af pensionsudbetalinger. Der foreligger ikke - ØKF bekendt - hos BUF særlige procedurer, der kvalitetssikrer og dokumenterer, at BUF's opgørelser er fuldstændige og retvisende. ØKF har flere gange efterspurgt dette. ØKF vil følge op overfor BUF. Der er som nævnt afregnet til og med 2005. ØKF kan oplyse, at KMD Lønservice i juni 2007 har rykket BUF for opgørelsen vedrørende 2006.

Januar 2008	ØKFs Opfølgning af aktiviteten
--------------------	---------------------------------------

ØKF har igen rykket BUF for implementering af særlige procedurer til sikring af korrekt håndtering af pensionsår optjent under orlov for visse tjenestemænd. BUF har ikke reageret. KMD pensionsanvisning udarbejder refusionsopgørelser på grundlag af de konkrete oplysninger om orlov med fastholdelse af pensionsoptjening, som man modtager fra BUF.

Juni 2007	Revisionens anbefaling 7: Oprydning efter Accenture, side 31
------------------	---

RD anbefaler, at det overvejes, i tilfælde hvor væsentlige ekstraordinære udgifter sent i regnskabsåret påføres udvalgene, og uden at udvalgene har kunnet forudse disse udgifter, at der enten medfølger bevillingsmæssig dækning af udgifterne, eller ØU selv afholder udgifterne inden for sine bevillinger.

September 2007	ØKFs kommentar (KK KS: Birger Høg)
ØKF har noteret sig og vil overveje RDs anbefaling. De ekstraordinære udgifter i 2006 vedrørende tidligere år indenfor lønområdet er afledt af mangler og fejl fra perioden med Accenture som lønleverandør. ØKF har i tilrettelæggelsen og gennemførelsen af nye store tiltag fokus på de mulige økonomiske konsekvenser heraf. ØKF har ikke forventning om, at der opstår tilsvarende situationer af et tilsvarende omfang.	
Januar 2008	ØKFs Opfølgning af aktiviteten
ØKF har bestræbt sig på at undgå uforudsete udgifter. Det har i 2007 vist sig en uforudset omkostning vedr. AER for 2005 på 6 mio. kr. ØKF refunderer denne udgift til forvaltningerne.	

Juni 2007	Revisionens anbefaling 8: Begrænset anvisningsret, side 35
RD anbefaler, at ubegrænset anvisningsret alene tildeles få betroede medarbejdere. For at opnå den rationaliseringsgevinst, der forventes ved implementering af elektronisk anvisning og attestation – som oprindeligt var forventet ibrugtaget i 2006, men nu forventes anvendt fra 2008 – skal vi anbefale, at ibrugtagningstidspunktet ikke forsinkes yderligere.	
September 2007	ØKFs kommentar (LS: Payman)
ØKF mener, at ubegrænset anvisningsret på nuværende tidspunkt er tildelt et passende antal betroede chefer og medarbejdere for at opnå hensigtsmæssig attestation og anvisning i forvaltningen.	
Januar 2008	ØKFs Opfølgning af aktiviteten
Opfølgning behøves ikke.	

Juni 2007	Revisionens anbefaling 9: Benchmarking af økonomistyringen, side 36
RD skal anbefale, at ØKF foretager benchmarking af økonomistyringen, når reorganiseringen af økonomifunktionen er gennemført, så økonomichefernes mål om økonomistyringsniveau 3 kan opfyldes.	
September 2007	ØKFs kommentar (CFØ: Søren W. Rasmussen)
ØKF bemærker, at benchmarking af økonomistyringen er et selvevalueringsværktøj, som er udarbejdet af Økonomistyrelsen. ØKF har i samarbejde med forvaltningerne tilpasset værktøjet og stiller det til rådighed for forvaltninger og institutioner, der ønsker at anvende dette værktøj til at forbedre økonomistyrin-	

gen. ØKF bidrager gerne, hvis forvaltninger og institutioner i den forbindelse ønsker assistance, men forvaltningen har ikke aktuelle planer om at gennemføre en ny benchmarking i 2007.

ØKF bemærker i forlængelse heraf, at økonomichefkredsen i KK har drøftet, hvordan behovet for at styrke økonomistyringen i KK kan imødekommes. På den baggrund er der - eller overvejes - iværksat en række tiltag, som har til formål at forbedre kommunens økonomistyring, herunder:

- **Styrke kommunens interne kontrol**

En styrket intern kontrol skal sikre en mere systematisk intern kontrol med henblik på at reducere risikoen for fejl og mangler. Overvejelserne om etablering af en intern revision skal ses i sammenhæng med styrkelse af kommunens interne kontrol.

- **Regelforenkling og afbureaukratisering**

Regelforenkling og afbureaukratisering skal sikre klare og enkle regler og styringsprincipper og således modvirke unødigt detailstyring og dokumentationskrav.

- **Budgetmodul**

En ny budgetmodel skal sikre en bedre understøttelse af budgetprocessen samt sikre en bedre konsolidering af det vedtagne budget.

- **Styrke IT-understøttelsen af ledelsesinformation**

Et øget fokus på IT-understøttelsen af ledelsesinformationen har til formål at sikre aktuel, ensartet og systematisk rapportering af tværgående ledelsesinformation.

- **Fælles uddannelse af økonomimedarbejdere**

En fælles uddannelse af økonomimedarbejdere skal bidrage til en generel faglig oprustning af økonomimedarbejderne i kommunen.

ØKF forventer, at arbejdet med at forbedre kommunens økonomistyring vil koncentreres om implementering af disse tiltag.

Januar 2008

ØKFs Opfølgning af aktiviteten

Der er blevet igangsat en bred proces af initiativer for at forbedre økonomistyringen. Der henvises til besvarelsen af revisionsbemærkning 7. Prioriteringen af Benchmarkingsværktøjet er endvidere aftalt drøftet i Økonomichefkredsen i løbet af 2008

Juni 2007

Revisionens anbefaling 10: ØUs regnskab, side 39

RD anbefaler, at ØUs regnskab på tilsvarende måde som for de stående udvalg forelægges udvalget som en særskilt sag, og at der fremover meddeles de foreskrevne økonomioplysninger til brug for de obligatoriske oversigter til kommunens samlede regnskab.	
September 2007	ØKFs kommentar (CFØ: Søren W. Rasmussen og LS: Steen Balslev)
ØKF er enig i, at det skal sikres, at alle obligatoriske oversigter indgår i kommunens samlede regnskab.	
Januar 2008	ØKFs Opfølgning af aktiviteten
ØKF vil fremlægge ØKFs regnskab for ØU som særskilt sag og sikre, at alle obligatoriske oversigter indgår i regnskabet.	

Juni 2007	Revisionens anbefaling 11: Statusspecifikationer, side 42
<p>RD har konstateret følgende:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Brandvæsenets statusspecifikationer var ikke i alle tilfælde i overensstemmelse med bogføringen og i flere tilfælde modtaget efter revisionens afslutning. Endvidere var Brandvæsenets konti for indgående moms og udgående moms ikke modregnet i forbindelse med afregningen til SKAT. 2. Lønkonti fra Accenture-perioden på organisation 11000 forelå ikke specificeret. Konto for opsamling af fejl på 0,2 mio. kr. (konto 11000-2200-0885950700) var heller ikke specificeret eller forklaret nærmere. Endvidere var en gæld på 1,9 mio. kr. ikke specificeret (11045-0002-1108081651). 3. Forskudskassen i EU-kontoret i Bruxelles (konto 11000-2100-0880150222) var bogført og specificeret med en beholdning på 3.050 euro, svarende til 23.152,78 kr. Det fremgår af regnskabscirkulæret, at forvaltningerne skal sikre, at likvide konti er afstemt ved årets udgang. Af det forelagte materiale fremgår ikke, at beholdningen er afstemt. <p>RD skal henstille, at reglerne i kommunens Regnskabscirkulære om afstemning/specifikation af balancekonti følges, herunder at interne mellemværender ikke indgår i kommunens balance, men sikres udlignet i forbindelse med regnskabsafslutningen.</p>	
September 2007	ØKFs kommentar (KK KS: Birger Høg, Brandvæsen: Lise Lotte Rasmussen)
<p>Ad.1: Det er korrekt, at der har været nogle differencer i statusspecifikationerne. Nogle differencer er tilbage fra 2005 og er bl.a. relateret til tiden, hvor Accenture stod for lønadministrationen. I Brandvæsenet arbejder man nu på at få identificeret og udlignet disse poster, inden regnskabsårets udgang.</p> <p>RD påpeger endvidere, at Brandvæsenets konti for indgående moms og udgående moms ikke er modregnet i forbindelse med afregningen til SKAT. Dette er</p>	

ikke korrekt, idet der faktisk er afregnet rigtigt i forhold til SKAT. RD har dog ikke haft mulighed for at se denne afregning i KØR, idet Brandvæsenet har været bagud med bogføringen som følge af implementering af Navision. Brandvæsenet vil naturligvis sørge for, at dette ikke sker igen.

Ad. 2: Fejlkonto med saldo +0,2 mio. kr. ultimo 2006 vil blive opløst.

Mellemregningskonto for diverse forskud med saldo -1,9 mio. kr. ultimo 2006 anvendes løbende. Koncernservice vil kvartalsvis afstemme/specificere kontoen.

Ad. 3): ØKF beklager fejlen. Fremover vil afstemningen fremgå i materialet.

ØKF vil i forbindelse med regnskabscirkulæret for 2007 indskærpe, at reglerne for afstemning/specifikation af balancekonti følges.

Januar 2008

ØKFs Opfølgning af aktiviteten

Vedr. differencer som følge af Accenture er Brandvæsenet i gang med at få specificeret disse poster bl.a. med assistance fra konsulentfirmaet Basico. Det forventes, at posterne overgår til Økonomiforvaltningen til videre behandling/udligning.

Juni 2007

Revisionens anbefaling 12: Regnskabscirkulære, side 42

Det anbefales, at ØKFs bebudede notat om en model for håndtering af tilgodehavender snarest udarbejdes.

RD havde oplyst, at indskud i virksomheder, der har karakter af lån til virksomheden skal registreres under funktion 9.25 Andre langfristede tilgodehavender og udlån. Som det fremgår af ØUs midtvejsopfølgning har ØKF og RD drøftet kontering af tilgodehavender. På baggrund heraf er der principiel enighed om modellen for håndtering af tilgodehavender, og ØKF ville inden udgangen af 2006 udarbejde et notat herom. Notatet foreligger endnu ikke.

September 2007

ØKFs kommentar (KK KS: Christian Braad)

ØKF beklager at notat ikke blev udarbejdet før. Notatet er vedlagt som bilag 2.

Januar 2008

ØKFs Opfølgning af aktiviteten

Opfølgning behøves ikke.

Juni 2007

Revisionens anbefaling 13: Risikoanalyse af IT-anvendelse, side 53

RD skal anbefale, at der snarest foretages en fornyet risikoanalyse af kommunens samlede IT-anvendelse, der både omfatter en vurdering af trusler og kom-

munens evne til at imødegå disse trusler.	
September 2007	ØKFs kommentar (BR.Sekr.: Hans Christian Holdt)
BR's Sekretariat kan generelt tilslutte sig RDs anbefalinger. Sekretariat finder det imidlertid mest hensigtsmæssigt, at risikovurderingerne afventer udarbejdelsen af det nye it-sikkerhedsregulativ med tilhørende procedurebeskrivelser og vejledninger. Når dette arbejde er afsluttet, vil der kunne hentes hjælp til udarbejdelsen af analyserne, således at det sikres, at forvaltningerne/IT-sikkerhedsområderne anvender en ensartet risikovurderingsmodel.	
Januar 2008	ØKFs Opfølgning af aktiviteten
Det nye IT-sikkerhedsregulativ forventes at blive godkendt i april 2008, og efterfølgende vil der i en periode blive lavet en informations- og oplysningskampagne. Herefter vil man følge bestemmelserne om risikovurderinger i det nye regulativ.	

Juni 2007	Revisionens anbefaling 14: Sikkerhed for IT-systemer, side 56
RD skal henstille, at kommunen for at opnå den fornødne grad af sikkerhed for de anvendte IT-systemers interne kontroller fremover sikrer, at kommunens IT-leverandører/databehandlere i de årlige type B-erklæringer for IT-systemernes applikationskontroller (interne kontroller) specifikt erklærer at:	
<ul style="list-style-type: none"> • Der i applikationen er tilstrækkelige interne kontroller til sikring af fuldstændig, nøjagtig og rettidig behandling af stedfundne og godkendte transaktioner. • Der er dokumentation for den i applikationen foretagne databehandling og de udførte programmerede kontroller, herunder dokumentationen for at systemets transaktions- og kontrolspor er intakt. • De interne kontroller i og i tilknytning til applikationen modvirker at fejl opstår eller medvirker til, at fejl opdages og foranlediges korrigeret. 	
September 2007	ØKFs kommentar (KK KS: Kirsten Damgaard)
ØKF er enig i, at en ledelseserklæring fra leverandøren i overensstemmelse med en RS3411 type B erklæring omfattende de specifikt nævnte punkter er hensigtsmæssig til sikring af, at den fornødne grad af sikkerhed er til stede. I det omfang der ikke allerede foreligger tilfredsstillende RS 4311 type B erklæringer	

for de systemer, som ØKF er kontraktpart på, vil Koncernservice kontakte leverandørerne herom. Forvaltningerne er kontraktpart på en række fagspecifikke it-systemer. Koncernservice vil orientere forvaltningerne om Revisionsdirektoratets anbefalinger for kommunen som helhed.

ØKF har fra KMD modtaget og videresendt til RD 'IT-sikkerhedskrav i relation til lønadministrationen for Københavns Kommune, KMD A/S', samt 'IT-sikkerhed i KMD' (Erklæring om revision af IT-sikkerheden i KMD for perioden 1. januar – 31. december 2006, KMD A/S'). Sidstnævnte revisorerklæring vedrører de generelle IT-kontroller hos KMD. Revisor anfører, at arbejdet er udført i overensstemmelse med RS 3411, type B. Den førstnævnte revisorerklæring forholder sig specifikt til det i kontrakten mellem KMD og Københavns Kommune om lønanvisning aftalte om erklæringer vedr. IT-sikkerheden i relation til opgaveløsningen. Koncernservice vil fremadrettet anmode KMD om at erklæringen afgives som en RS 3411 type B erklæring.

Januar 2008

ØKFs Opfølgning af aktiviteten

RDs anbefalinger er ikke videresendt til forvaltningerne. Det vil blive gjort umiddelbart.

Juni 2007

Revisionens anbefaling 15: Licensstyring, side 57

RD anbefaler, at alene kommunens centrale IT-sikkerhedsfunktion i Koncernservice varetager den formelle kommunikation med softwareleverandører og kvalitetssikrer alle oplysninger til disse, herunder i forbindelse med fremtidige softwarelicens review samt fører en samlet journal over kommunikation og udveksling af data med pågældende leverandører. Det anbefales endvidere at:

- Kommunens overordnede sikkerhedsfunktion i sikkerhedspolitikken for kommunens samlede pc-netværk fastsætter, at installation af software på kommunens netværk fremover kun må foretages af Koncernservice, og i tæt samarbejde med kommunens overordnede sikkerhedsfunktion.
- Koncernservice fremover løbende foretager en registrering af licensanvendelsen fordelt pr. forvaltningsområde, indeholdende identifikation af installeret software (produkt-, type-, versionsnummer etc.) for hver softwareleverandør, og identifikation af installations- og ibrugtagningstidspunkt for hver enkelt produktversion. Samtidig føres en journal, der indeholder dokumentation for de erhvervede softwarelicenser bl.a. betalte fakturaer, licensbeviser, indgåede aftaler/kontrakter o. lign. Til brug for kontrol af hvilket software, der er installeret på kommunens netværk, skal journalen være organiseret, så informationen umiddelbart kan dokumentere antallet af installeret software pr. softwareleverandør og produktversion.
- Den konkrete udmøntning af retningslinier for licenshåndtering og licensstyring på baggrund af anbefalingerne indføres i kommunens IT-vejledning eller i andet relevant regelsæt samt afpasses kommunens ændrede IT-organisering, herunder indgåelse af aftaler/kontrakter mellem kommunens IT-

sikkerhedsfunktion og Koncernservice.	
September 2007	ØKFs kommentar (KK KS: Kirsten Damgaard/Oskar Kovacs)
<p>ØKF er enig i, at kommunen skal have behørig procedurer for anskaffelse og installation af rettighedsbelagt software og have behørig dokumentation af aftaler, installationer, licensafregninger mv.</p> <p>ØKF vil pålægge Koncernservice at afklare, i hvilket omfang koncernservice skal varetage disse opgaver på vegne forvaltningerne. ØKF forventer, at det vil være evident, at koncernservice varetager opgaverne vedrørende fællessystemer. Såfremt der er knyttet særlige licensleverandører til forvaltningernes egne fagspecifikke systemer, skal det drøftes i hvilket omfang Koncernservice skal varetage opgaverne for disse. Det skal bemærkes, at den konkrete udformning af dokumentationen udover ovenstående skal tage udgangspunkt i de dokumentationskrav, der er indeholdt i aftalerne med softwareleverandørerne. Koncernservice vil udvikle og implementere de nødvendige procedurer og systemer, der udspringer af ovenstående. Der foreligger pt. ikke tidsplaner for dette.</p>	
Januar 2008	ØKFs Opfølgning af aktiviteten
<p>Koncernservice og Økonomiforvaltninger er fortsat enig i, at Københavns Kommune skal have behørig procedure for anskaffelse og installation af rettighedsbelagt software.</p> <p>I skrivende stund pågår der drøftelser mellem Koncernservice og Økonomiforvaltningen om bl.a. omfang af licensstyring, som Koncernservice skal udføre i forbindelse med fællessystemer.</p> <p>Såfremt forvaltninger i øvrigt måtte ønske at Koncernservice skal udføre licensstyring på vegne af forvaltningerne, f.eks. i forbindelse med fagspecifikke systemer, vil de pågældende forvaltninger kunne få opgaven løst af Koncernservice mod betaling.</p>	

Juni 2007	Revisionens anbefaling 16: Licensstyring, side 65
<p>RD skal til brug for orientering af Revisionsudvalget om opfølgningen af sagen om kommunens kontrakt- og aftaleforhold på decentralt niveau bede oplyst, om kontoret er blevet etableret som forventet, herunder bemanningen og de uddannelsesmæssige kompetencer.</p>	
September 2007	ØKFs kommentar (KK KS: Oskar Kovacs)
<p>Aftalekontoret er etableret som forventet. Der er udfordringer med at tiltrække de rette ressourcer, særligt indenfor IT-juraen. Kontoret har pt. to vakante stillinger, som det endnu ikke er lykkedes at besætte.</p>	

Januar 2008	ØKFs Opfølgning af aktiviteten
Kontoret er bemanded med erfarne ressourcer indenfor IT-juraen. Kontorets kompetence og ressourcesituation er nu på forventet niveau.	

Juni 2007	Revisionens anbefaling 17: Regelsæt om udgifter til gaver, side 66
RD skal til brug for orientering af Revisionsudvalget om opfølgning af sagen om kommunens udgifter til gaver givet af borgmestre bede oplyst, hvornår et nyt regelsæt forventes udsendt til forvaltningerne.	
September 2007	ØKFs kommentar (CFØ: Rikke Skovbølling Knudsen)
Retningslinier for repræsentation og gaver er vedlagt protokollatet som bilag 5 og forventes udsendt til forvaltningerne efter ØU's behandling.	
Januar 2008	ØKFs Opfølgning af aktiviteten
Økonomiudvalget vedtog et nyt regelsæt den 8. januar 2008. Regelsættet er herefter udsendt til forvaltningernes sekretariater.	

Juni 2007	Revisionens anbefaling 18: Indtægtsadministration, side 68
RD er blevet inddraget i de indledende stadier i udarbejdelsen af retningslinierne for kommunens indtægtsadministration og skal til brug for en orientering af Revisionsudvalget bede oplyst, hvornår retningslinierne forventes færdige.	
September 2007	ØKFs kommentar (CFØ: Jens Wibeck-Nilsson)
Efter aftale med RD forventer ØKF, at ØU forelægges notat om retningslinier for indtægtsadministration i november 2007. Der vil i forbindelse med indkaldelsescirkulæret for budget 2009 blive udarbejdet en ny skabelon for takstbilaget, der følger retningslinierne i ovennævnte notat.	
Januar 2008	ØKFs Opfølgning af aktiviteten
Retningslinierne for indtægtsadministration, som også omfatter skabelonen for indberetning af takstbilag, forventes vedtaget i februar 2008 som del af indkaldelsescirkulæret.	

Økonomiforvaltningens bemærkninger til Revisionsberetningen 2006, Tværgående aktiviteter, hvor ØU har koordinerende rolle

September 2007	CFØ (Søren W. Rasmussen og Jasper Saaeby Voss)
<p>1. I ØU, Børne- og Ungdomsudvalget (BUU), Socialudvalget (SUD), Teknik- og miljøudvalget (TMU) og i Beskæftigelses- og Integrationsudvalget (BIU) er der problemer med uafstemte statuskonti, som udgør en risiko for regnskabet i følgende år. RD gør med rette opmærksom på, at dette forhindrer, at der kan vises et retvisende billede af regnskabet. Udvalgene tilkendegiver, at det fremadrettet sikres, at der sker den påkrævede afstemning. ØKF er enig i nødvendigheden af dette og vil understrege dette i regnskabscirkulæret.</p>	
Januar 2008	CFØ (Søren W. Rasmussen og Jasper Saaeby Voss)
<p>. ØKF arbejder for at sikre, at regnskabet fremstår som retvisende og at der ikke resterer uafstemte statuskonti. Regnskabscirkulæret påmindrer eksplicit om pligten til at have afstemt statuskontiene. Området forbliver i særlig fokus fremover.</p>	

September 2007	CFØ (Søren W. Rasmussen og Jasper Saaeby Voss)
<p>2. Der er problemer med udarbejdelse og anvendelse af de retningslinjer og forretningsgange, som ifølge kasse- og regnskabsregulativet skal foreligge og efterfølges. Dette gælder for samtlige udvalg i kommunen. Der bør sættes fokus på, at disse i fremtiden holdes ajour, er relevante og er medarbejderne bekendte. Dette gælder ikke mindst i forbindelse med organisationsændringer. ØKF mener, at god økonomistyring skal kunne bygge på klare og hensigtsmæssige regler, som den enkelte medarbejder kan forstå og efterfølge.</p>	
Januar 2008	CFØ (Søren W. Rasmussen og Jasper Saaeby Voss)
<p>Økonomiforvaltningen implementerer med basis i budget 2008 tiltag til forbedring af økonomistyring. Der etableres en fælles uddannelse for økonomimedarbejdere i kommunen, hvorigennem kendskabet til retningslinier og forretningsgange forventes øget.</p>	

September 2007	CFØ (Søren W. Rasmussen)
<p>3. Anlægskartoteket er i SUD og i Sundheds- og Omsorgsudvalget (SOU) ikke kvalitetssikret tilstrækkeligt, hvilket kan påvirke det omkostningsbaserede regnskab og kommunens balance som helhed. ØKF opfordrer alle forvaltninger til, at der arbejdes på at finde en løsning. Anlægsregnskaber skal aflægges</p>	

korrekt og rettidigt. Specielt i lyset af de omfattende anlægsprojekter der igangsættes i de kommende år.	
Januar 2008	CFØ (Søren W. Rasmussen og Jasper Saaeby Voss)
Ansvaret for korrekt aktivering af anlægsaktiver ligger hos forvaltningerne. Økonomiforvaltningen finder det utilfredsstillende, at indregningen på trods af utvetydige regler ikke blev forbedret i 2007. Derfor vil der i 2008 blive afholdt en informationsdag om det omkostningsbaserede regnskab og der vil blive fremlagt kvartalsvise statusopfølgninger af posteringer i anlægsmodul i Økonomichefkredsen.	

September 2007	CFØ (Søren W. Rasmussen og Jasper Saaeby Voss)
4. RD ser ikke den af Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen (BIF) foretagne hensættelse på 60 mio. kr. til finansiering af et evt. refusionstab på sygedagpengeområdet som "i overensstemmelse med kommunens regnskabspraksis", jf. s. 604. BIU bemærker, at begrundelsen for denne hensættelse var at tegne et så retvisende billede som muligt i regnskabet. ØKF er enig i BIUs bemærkning. Det bør overvejes at inddrage revisionen i, hvordan lignende situationer skal håndteres i fremtiden.	
Januar 2008	CFØ (Søren W. Rasmussen og Jasper Saaeby Voss)
Opfølgning behøves ikke.	

September 2007	CFØ (Søren W. Rasmussen og Jasper Saaeby Voss)
5. RD kræver, at forvaltningerne skal anmode om tillægsbevillinger (BIF, TMF, SOF), når der viser sig et forventet merforbrug, jf. s. 219, s. 336 og s. 514. ØKF er enig i, at de gældende bevillingsregler og den kommunale styrelseslov skal overholdes. ØKF skal i den forbindelse understrege, at det er udvalgenes ansvar at overholde de vedtagne budgetter og anvise kassemæssig dækning for evt. merforbrug gennem korrigerende foranstaltninger.	
Januar 2008	CFØ (Søren W. Rasmussen og Jasper Saaeby Voss)
Der har i 2007 været fokus på, at truende merforbrug nødvendiggør omgående handling og skal dækkes af tillægsbevillinger inden regnskabsårets udgang. Samtidigt arbejdes der for at sikre overholdelse fremover.	

September 2007	CFØ (Søren W. Rasmussen og Jasper Saaeby Voss)
6. RD har kritiseret den sene indsendelse af ledelseserklæringer, f.eks. fra ØKF og Sundheds- og Omsorgsforvaltningen (SUF). ØKF mener ikke, at dette ud-	

gør en regnskabsmæssig risiko på lige fod med kontrolsvigt eller bogføringsfejl, da den pågældende periode er afsluttet og ikke længere kan påvirkes. ØKF finder dog, at ledelseserklæringen er et værdifuldt redskab, som skal tages alvorligt, da den både sætter et tydeligt fokus på ledelsens ansvar for regnskabet og bidrager til at gøre regnskabsaflæggelsen mere sammenlignelig med den private sektor.

Januar 2008 **CFØ (Søren W. Rasmussen og Jasper Saaeby Voss)**

Opfølgning behøves ikke.

September 2007 **CFØ (Søren W. Rasmussen og Jasper Saaeby Voss)**

7. Der kan også i SOF identificeres risikoområder i forbindelse med manglende styring. RD påpeger, at fejlandelen i sagsbehandlingen er for høj, specielt på kontanthjælpsområdet. Samtidigt er kontrolintensiteten, målt i antallet af udførte ledelsestilsyn, faldet fra 2005 til 2006. Det er uklart, hvad disse sagsbehandlingsfejl koster kommunen. Revisionens bemærkninger giver ikke anledning til yderligere bemærkninger fra ØKF.

Januar 2008 **CFØ (Søren W. Rasmussen og Jasper Saaeby Voss)**

Opfølgning behøves ikke.

September 2007 **CFØ (Søren W. Rasmussen og Jasper Saaeby Voss)**

8. Prisfastsættelsen på hjemmeplejeområdet, som er omfattet af fritvalgsordningen, har været præget af problemer med omkostningskalkulationen. Dette gælder både for SOF og for SUF. Der vil evt. skulle ske efterbetaling til private leverandører, hvis det viser sig, at beregningerne ikke er foretaget på korrekt vis. Revisionens bemærkninger giver ikke anledning til yderligere bemærkninger fra ØKF.

Januar 2008 **CFØ (Søren W. Rasmussen og Jasper Saaeby Voss)**

Opfølgning behøves ikke.

September 2007 **CFØ (Søren W. Rasmussen og Jasper Saaeby Voss)**

Risikoområder i 2007

Fremadrettet kan det med udgangspunkt i beretningen og den seneste regnskabsprognose pr. august konstateres, at der er flere risikoområder for kommunen.

Disse vedrører:

- Økonomistyringen i Børne- og Ungdomsforvaltningen

- Hjemmeplejeområdet
- Børnefamilier med særlige behov
- Sygedagpengeområdet
- Sundhedsområdet
- Parkering København

Opfølgning

ØKF følger ovenstående risikoområder tæt i forbindelse med budgetopfølgningen og er i dialog med de enkelte forvaltninger omkring nødvendige tiltag. Det er målet, at væsentlige afvigelser bliver opdaget tidligt, så det er muligt hurtigere at gribe ind og træffe nødvendige foranstaltninger.

ØU har desuden senest på budgetseminaret i august drøftet, hvordan behovet for at styrke økonomistyringen i Københavns Kommune kan imødekommes.

ØKF har i den forbindelse præsenteret en række tiltag der er iværksat, og som har til formål at forbedre kommunens økonomistyring, jf. bilag 4. En væsentlig del af disse tiltag indgår i budgettet for 2008.

Tiltagene vedrører bl.a.:

- Styrket intern kontrol gennem etablering af en intern revision
- Fælles uddannelse for økonomimedarbejdere i Københavns Kommune
- Hurtigere regnskabsprognoser til udvalgene
- Nyt budgetmodul
- Fælles ledelsesinformation

Januar 2008

CFØ (Søren W. Rasmussen og Jasper Saaeby Voss)

Der henvises generelt til opfølgning på ØKFs tiltag vedrørende økonomistyringen. Særligt nævnes kan i denne forbindelse implementeringen af den forkortede prognoseproces samt orienteringen af Økonomiudvalget om risikoområderne hver måned.

Revisionsudvalgets generelle bemærkninger til regnskabet for 2006

November 2007

ØUs betænkning, side 4

Kasse- og Regnskabsregulativets krav om udarbejdelse og overholdelse af forretningsgange har ikke været opfyldt. Personaleændringerne kan delvis forklare dette, men det er ikke en tilstrækkelig begrundelse, da ledelserne skal sikre systemer til overholdelse af gældende administrative forskrifter.

Januar 2008	LS (Steen Balslev)
<p>Økonomiforvaltningen forventer inden udgangen af februar 2008 at afslutte indgåelse af kontrakter, herunder ydelsesbeskrivelser, med Koncernservice. Ydelsesbeskrivelserne udgør grundlaget for en entydig placering af opgaverne mellem Økonomiforvaltningen og Koncernservice. Den i visse tilfælde manglende klarhed over opgavernes placering har i på enkelte områder skabt uklarhed om forretningsgangene. Økonomiforvaltningen har taget initiativ til et samarbejde med KPMG mhp. at få gennemgået forvaltningens forretningsgange, herunder at påse at alle er udarbejdet og opdaterede. Dette arbejde forventes afsluttet medio 2008.</p>	

November 2007	ØUs betænkning, side 4
<p>Der er konstateret flere tilfælde af betydelige bevillingsmæssige merforbrug. Udvalgene har undladt at søge Borgerrepræsentationen om tillægsbevilling, og derved har de ikke overholdt kommunens bevillingsregler og den kommunale styrelseslov.</p>	
Januar 2008	CFØ (Søren W. Rasmussen)
<p>Der er fortsat fokus på pligten til at søge om en tillægsbevilling ved truende merforbrug, ligesom også nævnt under punkt 5.</p>	

November 2007	ØUs betænkning, side 4
<p>Revisionsudvalget har også hæftet sig ved, at Revisionsdirektoratet under bevillingskontrollen i flere tilfælde har konstateret, at udvalgenes regnskabsforklaringer er uklare som følge af mange budget-og bogføringsfejl.</p>	
Januar 2008	CFØ (Søren W. Rasmussen)
<p>Opfølgning behøves ikke.</p>	

November 2007	ØUs betænkning, side 4
<p>Udvalget konstaterer med stor beklagelse, at der også i år som i mange tidligere år foreligger store problemer med at få afstemt og specificeret forvaltningernes statuskonti. Der er risiko for, at bevillingsregnskaberne ikke er retvisende, og at de utilsigtet vil blive påvirket i kommende år.</p>	
Januar 2008	CFØ (Søren W. Rasmussen)
<p>Der er sat fokus på problemstillingen på kommuneniveau. Økonomiforvaltningen har igangsat en proces omkring afstemning af egne statuskonti og anser</p>	

problemstillingen som særlig vigtig.

November 2007 **ØUs betænkning, side 5**

Der er i flere tilfælde konstateret problemer med udførelsen af økonomistyringen og den interne kontrol. Det er udvalgets forventning, at Økonomiforvaltningens generelle tiltag til forbedring af kommunens økonomistyring vil få den nødvendige indvirkning på forvaltningernes styring. Udvalget understreger betydningen af, at tiltagene bliver implementeret så hurtigt som muligt.

Januar 2008 **CFØ (Søren W. Rasmussen)**

Der henvises til gennemgangen af tiltagene på området.

November 2007 **ØUs betænkning, side 5**

På beskæftigelses-, social- og sundhedsområdet har revisionen ved gennemgangen af personsagerne konstateret mange formelle fejl i forvaltningernes sagsbehandling. Der er efter udvalgets opfattelse et behov for, at de mange formelle sagsbehandlings-regler bør underkastes en generel vurdering med henblik på at overveje en regelforenklings. Regelforenklingsen kan frigøre personaleressourcer til det direkte borgerrettede arbejde.

Januar 2008 **CFØ (Søren W. Rasmussen)**

Københavns Kommune er som led i tiltagene til forbedring af økonomistyringen i gang med at udarbejde en afbureaukratiseringsstrategi, som ventes at lette regelbyrden og frigøre ressourcer til mere borgernært og korrekt arbejde.

November 2007 **ØUs betænkning, side 5**

I visse tilfælde har forvaltningerne for sent indsendt ledelseserklæringen om regnskabet fuldstændighed til Revisionsdirektoratet. Det er af væsentlig betydning, at forvaltningerne afgiver ønskede oplysninger til revisionen, så denne kan udføres så effektivt som muligt.

Januar 2008 **LS (Søren W. Rasmussen)**

ØKF tager RDs bemærkning til efterretning, og er enig i, ledelseserklæringerne skal indsendes rettidigt.